

Årsberetning

2002

Side	2	Dette er Statens Pensjonskasse
	4	PENSJON – VÅR STØRSTE SAMFUNNSUTFORDRING?
	6	STATENS PENSJONSKASSES BERETNING
	9	REGNSKAP MED NOTER
	10	• SPK forvaltningsbedrift
	16	• SPK forsikring
	22	TOTUSENOGTO
	22	• Pensjon
	24	• Forsikring
	25	• Lån
	26	BESTANDSSTATISTIKK
	30	PENSJONSORDNINGEN FOR STATSRÅDER

Dette er Statens Pensjonskasse

Statens Pensjonskasse er landets største offentlige tjenestepensjonsordning, og ble opprettet i 1917. Fra 1. januar 2001 ble Statens Pensjonskasse organisert som forvaltningsbedrift under Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Vi administrerer pensjonsordningen for statsansatte og store deler av undervisnings- og forskningssektoren. For de statsansatte er medlemskapet i Statens Pensjonskasse obligatorisk. I tillegg er virksomheter som statsforetak, statsaksjeselskaper og andre virksomheter med offentlig tilknytning medlemmer hos oss på frivillig basis. For medlemskapet betales det to prosent pensjonsinnskudd av lønnen til hvert enkelt medlem. Arbeidsgiverne betaler i tillegg en arbeidsgiverandel.

For dette får medlemmene nyte godt av en hel rekke ytelser. Mange forbinder Statens Pensjonskasse først og fremst med alderspensjoner, men ved behov gir medlemskapet også rett til to andre viktige pensjonsytelser: uførepensjon og etterlattepensjon. I tillegg har medlemmer som ikke er ansatt i staten og ikke omfattes av tjenstemanssloven rett til vartpenger dersom de skulle miste arbeidet sitt på grunn av overtallighet. Vi administrerer også to forsikringsordninger som ikke er knyttet direkte til medlemskapet, men som likevel angår svært mange av medlemmene våre: yrkesskadeforsikring og gruppelivsforsikring. Alle medlemmer som er ansatt i medlemsberettiget stilling og alle pensjonister kan dessuten søke boliglån hos oss.

Mer om de forskjellige ordningene kan du lese lengre bak i denne årsberetningen.

Utenom vår egen pensjonsordning administrerer Statens Pensjonskasse også: Pensjonsordningen for statsråder, Pensjonsordningen for Den Norske Opera, Pensjonsordningen for ledsagere i utenriktjenesten og Pensjonsordningen for sametingsrepresentanter. Dessuten administrerer vi delvis Pensjonsordningen for stortingsrepresentanter.

Pensjon – vår største samfunnsutfordring?

I hele den vestlige verden er pensjon i ferd med å bli en enorm samfunnmessig utfordring – kanskje den største i vårt århundre. De offentlige utgiftene til pensjonssystemene øker og spiser stadig mer av bruttonasjonalproduktet. Enkelte går så langt som å spå et fullstendig kollaps i pensjonssystemene.

Hovedårsaken til problemene er en aldrende befolkning uten tilstrekkelig tilvekst. Også i Norge møter vi denne utfordringen: Andelen yrkesaktive pr. pensjonist i 2050 er beregnet til å være redusert fra 3 til 1,7.

Her hjemme oppleves Statens Pensjonskasse som et trygt sted å være. Trygt for mer enn 200 000 pensjonister som får sin pensjon fra denne pensjonsordningen. Trygt for de mer enn 290 000 yrkesaktive medlemmene som betrakter medlemskapet som sikkerhet for egen alderdom. Trygt når verdens børser raser og krig dominerer nyhetsbildet. De fleste søker trygghet når begivenhetene rundt dem oppleves truende. Et eksempel er lærernes ønske om å holde fast i sine pensjonsordninger i Statens Pensjonskasse på tross av at forhandlingsansvaret flyttes

vekk fra Staten. Vi gleder oss over at lærerne fortsatt får beholde sitt medlemskap hos oss inntil videre. Vi opplever at de statsansattes organisasjoner også ønsker en tilknytning til oss. LO Stat har tydelig sagt fra at de helst går inn i fremtiden med Statens Pensjonskasse. Vi har mange trofaste kunder som vi deler fremtidens utfordringer med.

Nye behov

Men vi i Statens Pensjonskasse står også foran utfordringer for å imøtekomme våre kunders ønsker og behov. For flere statlige bedrifter, som i dag opererer i et marked med full konkurranse, er det ønskelig at Statens Pensjonskasse skal kunne tilby større fleksibilitet og forutsigbarhet i pensjonsproduktet. Vår pensjonsordning ble etablert i 1917, og samfunnsutviklingen har naturlig nok medført at behovene har

endret seg. Derfor vil det bli en viktig del av vårt arbeid fremover å bidra til å dekke også nye behov. I tillegg er Pensjonskommisjonen i ferd med å bane vei for en like sentral reform som folketrygdreformen fra 1967. Vi forbereder oss på å ta på oss de oppgaver reformen måtte kreve av oss.

Det er ønskelig å skape bedre mobilitet i arbeidsmarkedet mellom offentlig og privat sektor. Pensjon er en barriere, da man ikke kan ta med seg sin pensjonsordning "over grensene". Dette blir et debatt-tema fremover, og vi i Statens Pensjonskasse er positive til å bidra til en slik utvikling. Med den demografiske utviklingen Norge står foran de neste 50 årene, er det stadig flere som mener at det er fornuftig å fondere de statlige pensjonsforpliktelsene. Flere uavhengige institusjoner - deriblant

Gisèle Marchand

OECD, Verdensbanken, Det internasjonale pengefondet og Norges Bank - har alle trukket frem fondering som den beste måten å sikre fremtidige pensjoner på. Statens forpliktelser og formue blir sett i sammenheng - aktiva mot passiva. Pensjonskommisjonen peker også på fondering av Statens Pensjonskasse som et aktuelt tema. Vi ønsker et fondert Statens Pensjonskasse, da dette vil være et av bidragene til å imøtekomme våre kunders behov.

Pengebingen full av olje

Det er gjort beregninger som viser at de offentlige pensjonsutgiftene vil øke fra dagens 105 milliarder til 225 milliarder i 2050. Oljeinntektene alene kan ikke finansiere denne utgiftsøkningen.

Pensjonskommisjonen har laget noen regneeksempler for å illustrere hva som må til for å dekke de fremtidige pensjonsforpliktelsene med dagens ordning. Trygdeavgiften ville for eksempel måtte økes med 10 -12 prosentpoeng. En annen løsning ville være å stramme inn offentlige budsjetter med 20 milliarder kroner i året fra og med år 2000. Ingen av disse løsningene ses på som aktuelle.

De bekymringene vi har i Norge deler vi med svært mange land. Men på ett viktig område skiller Norge seg ut: "Norge er, med diskusjonen om å gjøre oljefondet om til et pensjonsfond, ikke alene om å bekymre seg over udekkede pensjonsforpliktelser. Der vi er alene, er i å ha en pengebinge å krangle om", skrev Finansavisen i mars i år. Finansavisens

journalist har med sin spissformulering oppsummert hvor heldige vi egentlig er. Norge står i en særlig gunstig stilling, med betydelige midler opptjent i oljefondet, samt utsikter til overskudd på statsbudsjettet i mange år fremover. Oljeinntektene gir oss dermed en unik mulighet til å gå over til et system som er robust i forhold til demografiske svingninger, og som også er økonomisk bærekraftig. En fondering vil bidra til at man ikke lenger skyver pensjonsforpliktelsene over på neste generasjon.

Vi i Statens Pensjonskasse tror vi vil kunne spille en viktig rolle i forhold til utfordringene som er beskrevet her. Tilpasning til nye krav og forventninger står derfor høyt på vår agenda i år! ■

Statens Pensjonskasses beretning

2002 var et år preget av høy måloppnåelse på de fleste områder. Statens Pensjonskasse har i dag et moderne produksjonsapparat som er et godt fundament for videre satsning på kundevennlige løsninger. Det er et uttrykt mål for Statens Pensjonskasse at internettbaserte tjenester i størst mulig grad skal være foretrukket kanal for kunder og medlemmer i deres kontakt med pensjonsordningen. Derfor ble det i 2002 satset mye på å utvikle nye interaktive løsninger som skal legge til rette for økt interaktiv kommunikasjon med kunder og medlemmer.

Statens Pensjonskasse vil fremover møte utfordringer som følge av endringer i rammebetingelsene. Blant annet forventes det at Pensjonskomisjonens endelige rapport vil inneholde elementer som påvirker rammebetingelsene til Statens Pensjonskasse.

Økonomi

Årsresultatet i SPK Forvaltningsbedrift var 22,1 millioner kroner i 2002. Tilsvarende var årsresultatet i 2001 39,5 millioner kroner. Nedgangen i resultatet skyldes i stor grad kostnader knyttet til oppbemanning av medlemsdataseksjonen. Oppbemanningen var et tiltak for å bedre kvaliteten på medlemsdataene.

Årsresultatet i SPK Forsikring var i 2002 181,6 millioner kroner, som er lik økningen i beregnet kapitaldekningskrav. Salderingsposten for å oppnå dette resultatet i 2002 var ekstraordinær premieinntekt på 7,9 milliarder kroner. Tilsvarende ble det i 2001 saldert 1,3 milliarder kroner mot ekstraordinær premieinntekt. Den store økningen i ekstraordinær premieinntekt skyldes økningen i forsikringsmessige avsetninger. Økningen i

forsikringsmessige avsetninger skyldes at avsetningene i 2001 ble underestimert og at både lønnsveksten og G-reguleringen i 2002 var høyere enn forutsatt.

Ved utgangen av 2002 var det ca. 190 000 pensjonister i Statens Pensjonskasse. Pensjonsforpliktelsene var på samme tidspunkt på 253,3 milliarder kroner, en økning på 9,4 prosent i forhold til året før. De totale pensjonsutbetalingene var på 10,7 milliarder kroner mot 10,1 milliarder i 2001. Premieinntektene var på 6,1 milliarder kroner, mens tilsvarende tall i 2001 var 4,9 milliarder. Administrasjonskostnadene utgjorde 247,4 millioner kroner. Det utgjør 0,1 prosent av de forsikringsmessige avsetningene. Statens Pensjonskasse har lave administrasjonskostnader sammenlignet med andre pensjonsleverandører. Målt i forhold til forsikringsmessige avsetninger er de 50 – 90 prosent lavere i Statens Pensjonskasse sammenlignet med andre offentlige og private aktører i markedet.

I 2002 utbetalte Statens Pensjonskasse 10 581 lån. Den totale låneporteføljen

utgjorde 14,3 milliarder kroner fordelt på 38 181 lån. Tapene på utlånsporteføljen utgjorde 766 427 kroner (0,05 promille av samlet utlånt beløp).

Det ble utbetalt 291 yrkesskadeerstatninger, en økning på 53 fra 2001. Gjennomsnittlig beløp var på 57 703 kroner (en økning på 37,3 prosent fra 2001).

I 2002 utbetalte Statens Pensjonskasse 225 gruppepeltiserstatninger (en nedgang på 7,8 prosent i forhold til 2001). Totalt ble det utbetalt 71 millioner kroner, som er en nedgang på 4,6 prosent. Gjennomsnittlig erstatningsbeløp var 315 046 kroner (en økning på 2,5 prosent fra 2001).

Riktig pensjon til rett tid

Statens Pensjonskasse har en utbetalingsgaranti som innebærer at dersom medlemmene søker i tide, garanterer vi at pensjonen vil bli utbetalt første måned etter at lønnen stopper. I 2002 ble denne garantien oppfylt 100 prosent. Arbeids- og administrasjonsdepartementets resultatkrav om at 95 prosent av de nye pensjonene skal være korrekt beregnet, ble innfridd.

Service og tilgjengelighet

Tilgjengeligheten i 2002 har vært god. 98,2 prosent av de som ringer til vårt kundesenter, får svar første gang de ringer. Totalt besvarte kundesenteret ca. 85 000 telefoner. Alle brev blir besvart innen 4 uker, eller det gis foreløpig svar når saken er av en slik art at den krever lengre saksbehandlingstid.

I 2002 ble det lagt til rette for at enkelte bedrifter kan rapportere opplysninger om sine ansatte via Statens Pensjonskasses nettsider. I løpet av året bestilte stadig flere medlemmer elektronisk tilgang til de opplysningene som er registrert om dem i vår medlemsdatabase. De

kan, uavhengig av tid og sted, på eget initiativ finne opplysninger om når deres sak vil være ferdigbehandlet, hvilke opplysninger som er registrert om dem, eller hvor stor pensjonen deres vil bli avhengig av når de slutter å arbeide.

Medlemmene kan nå fylle ut sin lånesøknad via internett. 30 prosent av søkerne benyttet denne metoden i 2002.

Statens Pensjonskasse har som mål å kunne gi individualisert hendelsesbasert informasjon når det enkelte medlem ønsker det. Med de store volumer og det høye antall personer det dreier seg om, er vi avhengige av å bruke ny teknologi for

å nå dette målet. Vi skal fortsatt tilby informasjon via tradisjonelle kanaler som brosjyrer og brev, men når vi utvikler nye servicetilbud, vil disse primært bli tilpasset elektroniske kanaler. I løpet av 2005 er det vårt mål at mer enn 50 prosent av medlemmene skal foretrekke elektroniske kanaler når de ønsker individualisert informasjon.

Ansatte

Statens Pensjonskasse hadde 311 ansatte ved utgangen av 2002.

Kjønnsfordelingen var omtrent som i 2001. I 2002 var det 65,6 prosent kvinner og 34,4 prosent menn blant de ansatte. Statens Pensjonskasse har utarbeidet en egen likestillingspolitikk med mål og tiltak. Likestilling er også fokusert i vår rekrutteringspolitikk, i den overordnede personalpolitikken og i vår tilpasningsavtale. Vi utarbeider hvert år en personalrapport der resultatet av likestillingsarbeidet kommer frem. Andelen kvinnelige ledere lå på 45,8 prosent i 2002.

6 prosent av de ansatte har innvandrerbakgrunn. I 2001 var andelen 5 prosent.

Vi har hatt en økning i det totale sykefraværet siden 2001. Sykefraværet i 2002 var 7,1 prosent. I 2001 var det 5,8 prosent. Det er hovedsakelig langtidsfraværet som har økt. Det ble i 2002 inngått avtale om inkluderende arbeidsliv mellom Statens Pensjonskasse og Trygdeetaten.

Styret

Styret for Statens Pensjonskasse er omtalt i lov om Statens Pensjonskasse §§ 2 og 3. Nærmere instruks om styret er gitt ved kongelig resolusjon av 2. april 1976,

sist endret 14. september 1984.

Styret har i 2002 bestått av følgende medlemmer: Høyesterettsdommer (pensjonert) Rolv Hellesylt. Nestleder for LO-stat Berit Irene Tolg (varamedlem: leder for Utdanningsforbundet Helga Hjetland). Administrerende direktør i Statens Pensjonskasse Kasper Holand (varamedlem Ole Christian Moen). Styret hadde 6 møter i 2002. Fra 01.01.2003 er Gisèle Marchand ny administrerende direktør i Statens Pensjonskasse.

Forskjellige grupper medlemmer i Statens Pensjonskasse pr. 31.12.2002

Sentral statsforvaltning	94 000
Forvaltningsbedrifter	7 000
Fristilt forretningsdrift	34 000
Helseforetak	6 000
Forskningsinstitusjoner (offentlige og private)	6 000
Universiteter og høyskoler (offentlige og private)	26 000
Skoleverket	99 000
Øvrige ikke-statlige virksomheter	6 000
Totalt	278 000

Regnskap

Samtidig med at Statens Pensjonskasses driftsorganisasjon ble omdannet til forvaltningsbedrift, ble det innført en ny økonomimodell for Statens Pensjonskasses virksomhet. Hovedprinsippet i denne er å skille pensjonsordningens økonomi fra driftsorganisasjonens økonomi. Det er derfor utarbeidet to regnskaper, ett for Statens Pensjonskasse Forvaltningsbedrift (SPK Forvaltningsbedrift) som er regnskapet for driftsorganisasjonen, og ett for Statens Pensjonskasse Forsikring (SPK Forsikring) som er regnskapet for pensjonsordningene. Begge de to sepa-

rate regnskapene presenteres i denne årsberetningen.

Regnskapene som presenteres her, er ikke de offisielle regnskapene for Statens Pensjonskasse. De presenteres årlig i stortingsmelding nr. 3. Det har vært et mål å presentere regnskapene etter de ordinære regnskapsmessige prinsippene som gjelder for tilsvarende private selskaper.

SPK Forvaltningsbedrift

Regnskapet for SPK Forvaltningsbedrift viser de samlede økonomiske størrelser og verdier for Statens Pensjonskasses driftsorganisasjon.

Regnskapet følger i hovedsak god regnskapsskikk og alminnelige forretningsmessige prinsipper. De økonomiske størrelsene for SPK Forvaltningsbedrift vil være sammenlignbare med tilsvarende private virksomheter.

SPK Forsikring

Regnskapet for SPK Forsikring viser de samlede pensjonsforpliktelsene etter lov om Statens Pensjonskasse og tilknyttede lovfestede ordninger. Selv om SPK Forsikring er en ikke-fondert pensjonsordning, har vi hatt som mål å fremstille de samlede økonomiske størrelsene og pensjonsforpliktelsene

som om SPK Forsikring hadde vært fondert. Vi har derfor simulert en del økonomiske størrelser, slik som avkastning på den beregnede kapitalen, slik at regnskapet viser sammenlignbare størrelser med fonderte pensjonsordninger. Vi har tilstrebet å følge ordinære regnskapsregler for pensjonskasser og god regnskapsskikk i den grad det har vært mulig. Tilsvarende gjelder for beregninger av pensjonsforpliktelsene, hvor vi har benyttet standard aktuarielle prinsipper. Det understrekes imidlertid at i noen tilfeller har vi vært nødt til å gjøre forenklinger og tilpasninger. Nærmere detaljer om forutsetninger og beregninger fremkommer i notene til regnskapet.

Statens Pensjonskasse administrerer også gruppe- og yrkesskadeforsikringen til statsansatte. På samme måte som for pensjonsforpliktelsene, tar Statens Pensjonskasse sikte på å presentere helhetlige regnskaper for disse ordningene. Av praktiske årsaker er imidlertid de økonomiske størrelsene for disse to produktene ikke innarbeidet i det presenterte regnskapet for SPK Forsikring.

Resultatregnskap for 2002

	Note	2002	2001
Driftsinntekter			
Driftsinntekter	2	275 260 605	266 281 887
Driftskostnader			
Lønnskostnader	3	112 412 663	94 882 961
Avskrivning på varige driftsmidler	4	29 706 105	24 594 669
Andre driftskostnader		110 562 461	106 470 996
Sum driftskostnader		252 681 229	225 948 626
Driftsresultat		22 579 376	40 333 261
Finansinntekter			
Andre renteinntekter		873 237	0
Finanskostnader			
Renter av statens kapital		1 394 693	853 106
Andre rentekostnader		598	24 164
Sum finanskostnader		1 395 291	877 270
Ordinært resultat		22 057 322	39 455 991
Årsresultat		22 057 322	39 455 991
Overføringer og disponeringer			
Overført fra (-)/avsatt til reguleringsfond		-1 836 218	17 079 224
Overført fra (-)/avsatt til annen egenkapital		-2 762 460	13 720 767
Overskuddskrav		26 656 000	8 656 000
Sum overføringer og disponeringer		22 057 322	39 455 991

Balanse pr. 31.12.2002

Eiendeler	Note	31.12.2002	01.01.2002
Anleggsmidler			
Driftsmidler	4	61 642 738	69 785 975
Omløpsmidler			
Kundefordringer	5	7 190 554	8 537 950
Opptjente, ikke fakturerte inntekter		11 946 990	11 146 990
Mellomregnskap Finansdepartementet	6	25 688 439	23 726 127
Andre kortsiktige fordringer		272 930	489 215
Sum omløpsmidler		45 098 913	43 900 282
Sum eiendeler		106 741 651	113 686 257
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Annen egenkapital	7	40 510 911	43 273 371
Reguleringsfond	7	15 243 006	17 079 224
Sum egenkapital		55 753 917	60 352 595
Langsiktig gjeld			
Pensjonsforpliktelser	3	811 555	0
Statens rentebærende kapital	8	20 464 204	27 035 793
Sum langsiktig gjeld		21 275 759	27 035 793
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		13 498 701	12 626 810
Skyldig skattetrekk og offentlige avgifter		5 254 763	4 931 805
Forskuddsfakturerte inntekter		6 714 717	6 873 140
Annen kortsiktig gjeld		4 243 794	1 866 114
Sum kortsiktig gjeld		29 711 975	26 297 869
Sum egenkapital og gjeld		106 741 651	113 686 257

Noter 2002

Note 1 Regnskapsprinsipper

DRIFTSMIDLER

Driftsmidler bokføres til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger i henhold til avskrivningsplan. Anskaffelseskost for egenutviklede immaterielle eiendeler settes til direkte og indirekte kostnader som kan henføres til utviklingen av eiendelen.

KUNDEFORDRINGER

Kundefordringer er bokført til pålydende verdi.

INNETEKTER

Inntekter inntektsføres etter hvert som de opptjenes.

Note 2 Driftsinntekter

SPK Forvaltningsbedrifts driftsinntekter utgjorde 275 260 605 kroner i 2002. (266 281 887 kroner) og gjelder i all vesentlighet tjenester utført for SPK Forsikring og Pensjonsordningen for apoteketaten. Tjenestene omfatter blant annet administrasjon av låneordninger, kapitalforvaltning, utbetaling av pensjoner og forsikringsytelser og ajourhold av medlemsdata.

Note 3 Lønnskostnader, antall ansatte

Ved utgangen av 2002 var det 311 ansatte i SPK Forvaltningsbedrift (298 ansatte i 2001). Antall årsverk ved utgangen av 2002 var 303,5. Totale lønnskostnader utgjorde i 2002 112 412 663 kroner (94 882 961 kroner) hvorav pensjonskostnader utgjorde 9 914 446 kroner (5 252 574 kroner) og arbeidsgiveravgift utgjorde 13 665 837 kroner (12 468 166 kroner). Øvrige ytelser utgjorde 1 293 006 kroner (728 612 kroner). Lønnskostnader som er aktivert i forbindelse med egenutvikling av immaterielle eiendeler, er fratrukket i posten Lønnskostnader i resultatregnskapet.

PENSJONSFORHOLD

Virksomhetens ansatte er tilknyttet pensjonsordningen i SPK Forsikring som er en ytelsesbasert bruttoordning. Det var 272 yrkesaktive medlemmer tilknyttet ordningen pr. 01.01.2002. Ordningen er ikke fondert. Årets pensjonskostnad er beregnet av SPK Forsikrings aktuar. Virksomheten har implementert regnskapsstandarden for pensjonskostnader i 2002.

Forutsetninger

	31.12.2002	01.01.2002
Avkastning på pensjonsmidler	6,50 %	6,50 %
Diskonteringsrente	6,50 %	6,50 %
Årlig lønnsvekst	4,00 %	4,00 %
Årlig G-regulering	4,00 %	4,00 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %
Gjennomsn. gjenv. opptj.tid	17	

Sammensetning av netto pensjonskostnader

	2002	
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	7 160 700	
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	4 474 900	
Brutto pensjonskostnad	11 635 600	
Forventet avkastning på pensjonsmidler	3 627 400	
Administrasjonskostnad	127 060	
Resultatført overgangsvirkning	554 000	
Netto pensjonskostnad før arbeidsgiveravgift	8 689 260	
Beregnet arbeidsgiveravgift	1 225 186	
Netto pensjonskostnad etter arbeidsgiveravgift	9 914 446	

Sammensetning av netto pensjonsforpliktelse

	31.12.2002	01.01.2002
Brutto pensjonsforpliktelse	73 319 900	61 684 300
Pensjonsmidler (fiktivt fond)	63 645 045	52 267 000
Netto pensjonsforpliktelse	9 674 855	9 417 300
Overgangsvirkning ifm implementering	-8 863 300	-9 417 300
Balanseført netto pensjonsforpliktelse før avgift	811 555	0
Arbeidsgiveravgift	114 429	
Balanseført netto pensjonsforpliktelse etter avgift	925 984	

Pensjonsmidlene i SPK Forvaltningsbedrift er ikke fondert. Pensjonsmidlene består av et beregnet fiktivt fond. Det er staten som er ansvarlig for beregnet pensjonsforpliktelse. Ved en eventuell endring i rammebetingelsene som medfører en friere stilling for SPK Forvaltningsbedrift, vil man søke å få tilført midler for å dekke netto pensjonsforpliktelse.

Note 4 Driftsmidler

	Programvare	EDB-utstyr	Inventar/utstyr	Kontormaskiner	Total
Kostpris 01.01	106 736 299	16 149 855	5 471 140	700 368	129 057 662
Tilgang	8 501 425	12 193 910	633 380	234 153	21 562 868
Kostpris 31.12	115 237 724	28 343 765	6 104 520	934 521	150 620 530
Akk avskr. 01.01	47 300 008	8 372 044	3 168 642	430 993	59 271 687
Årets avskr.	26 264 720	2 653 639	702 031	85 715	29 706 105
Akk avskr. 31.12	73 564 728	11 025 683	3 870 673	516 708	88 977 792
Bokført verdi 31.12	41 672 996	17 318 082	2 233 847	417 813	61 642 738
Avskrivningssatser:	25 %	25 %	15 %	25 %	

Avskrivninger foretas lineært av driftsmiddelets kostpris.

Årets tilgang av egentilvirkede varige driftsmidler utgjør 2 333 091 kroner.

Note 5 Kundefordringer

Kundefordringer er bokført til pålydende verdi pr. 31.12.2002. Det er ikke foretatt avsetninger for påregnelig tap da faktiske tap erfaringsmessig er svært små.

Note 6 Mellomregnskap Finansdepartementet

SPK Forvaltningsbedrift er en del av konsernkontosystemet i staten. Alle inn- og utbetalinger føres via statens konsernkonti. Netto inn- og utbetalinger presenteres i SPK Forvaltningsbedrifts regnskap som en del av mellomværendet med Finansdepartementet.

Note 7 Egenkapital

	Annen egenkapital	Reguleringsfond
Saldo 01.01	43 273 371	17 079 224
Overført fra egenkapital, resultatdisponering	-2 762 460	-1 836 218
Saldo 31.12	40 510 911	15 243 006

Note 8 Statens rentebærende kapital

Statens rentebærende kapital er lån som SPK Forvaltningsbedrift har tatt opp for å finansiere deler av investeringene i driftsmidler. Avdrag på lånet settes lik de årlige avskrivningene på driftsmidlene. Opptak av nytt lån og avdrag på gamle lån er basert på tall fra SPK Forvaltningsbedrifts kontantregnskap.

Kontantstrømoppstilling 01.01-31.12 2002

<i>Tall i hele kroner</i>	2002	2001
Kontantstrøm fra drift		
Innbetaling fra kunder	275 649 578	253 574 802
Innbetalte renteinntekter	873 237	0
Sum	276 522 815	253 574 802
Betalte finansutgifter	-598	-877 270
Lønn, offentlige trekk og avgifter	-111 061 867	-93 584 210
Andre driftskostnader	-108 707 583	-91 962 342
Sum	-219 770 048	-186 423 823
Sum kontantstrøm fra drift	56 752 767	67 150 979
Kontantstrøm fra investeringer		
Utbetaling ved kjøp av driftsmidler	-21 562 867	-21 428 040
Sum kontantstrøm fra investeringer	-21 562 867	-21 428 040
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Utbetaling av overskuddskrav	-26 656 000	-8 656 000
Nedbetaling av gjeld	-6 571 589	-16 364 207
Sum kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-33 227 589	-25 020 207
Netto kontantstrøm i perioden	1 962 311	20 702 732
Mellomregnskap Finansdepartementet 1.1	23 726 127	3 023 395
Mellomregnskap Finansdepartementet 31.12	25 688 438	23 726 127
Netto endring likvidbeholdning	1 962 311	20 702 732

Foto: NORDIC POINT

Resultatregnskap for 2002

	Note	2002	2001
Driftsinntekter			
Premieinntekter	3	6 120 745 836	4 949 584 878
Estimerte premieinntekter	4	5 287 076 163	3 695 815 044
Ekstraordinær premieinntekt	5	7 908 272 082	1 298 018 137
Sum inntekter		19 316 094 081	9 943 418 059
Inntekter fra finansielle eiendeler			
Beregnet avkastning fiktivt fond	6	13 132 038 853	13 061 178 911
Renteinntekter bank		768	4 851
Renteinntekter utlån	12	784 421 532	497 516 708
Andre inntekter finansielle eiendeler		23 952 017	24 358 884
Sum inntekter av finansielle eiendeler		13 940 413 170	13 583 059 354
Forsikringsytelser			
Pensjoner	7	10 960 550 794	10 094 624 916
Endring i forsikringsmessige avsetninger			
Avsatt til pensjonsfond	8	21 244 000 000	13 500 000 000
Avsatt til administrasjonsfond	8	842 000 000	540 000 000
Overført fra sikkerhetsfond	8	-398 000 000	-1 307 000 000
Sum endr. i forsikringsmessige avsetninger	5	21 688 000 000	12 733 000 000
Driftskostnader			
Administrasjonskostnader	9	247 376 670	249 626 784
Avskrivning lån	12	6 863 742	307 233
Utbetalt ventelønn/vartpenger	14	156 806 146	263 521 127
Refundert ventelønn		-13 838 502	-23 122 456
Forsinkelsesrenter		29 152 584	14 402 736
Sum driftskostnader		426 360 640	504 735 424
Resultat før særlige avsetninger		181 595 817	194 117 073
Årsresultat		181 595 817	194 117 073
Overføringer og disponeringer			
Avsatt til/overført fra(-) annen egenkapital	10	181 595 817	194 117 073
Sum disponeringer		181 595 817	194 117 073

Balanse pr. 31.12.2002

Eiendeler	Note	31.12.2002	01.01.2002
Finansielle anleggsmidler			
Boliglån	12	14 290 785 806	10 627 613 167
Fordring statskassen/fiktivt fond	6	237 864 570 090	220 551 190 152
Sum finansielle anleggsmidler		252 155 355 896	231 178 803 319
Fordringer			
Kundefordringer	13	1 762 437 086	892 571 950
Andre kortsiktige fordringer		11 387 713	10 145 160
Sum fordringer		1 773 824 799	902 717 110
Andre eiendeler			
Bankinnskudd		23 552 500	9 514 744
Sum eiendeler		253 952 733 195	232 091 035 174

Ansvarlig kapital, forsikringsmessige avsetninger og gjeld

Ansvarlig kapital			
Statens Pensjonskasses fond		244 900 000	244 900 000
Annen egenkapital		398 061 264	216 465 447
Sum ansvarlig kapital	10	642 961 264	461 365 447
Forsikringsmessige avsetninger			
Pensjonsfond	8	243 256 000 000	222 012 000 000
Administrasjonsfond	8	9 722 000 000	8 880 000 000
Sikkerhetsfond	8	309 300 000	707 300 000
Sum forsikringsmessige avsetninger		253 287 300 000	231 599 300 000
Gjeld			
Annen gjeld		11 683 288	19 616 731
Påløpte kostnader			
Påløpte kostnader		10 788 643	10 752 996
Sum egenkapital og gjeld		253 952 733 195	232 091 035 174

Noter 2002

Note 1 Generelt

SPK Forsikring er ikke underlagt de samme rammebetingelser som private og kommunale pensjonsordninger. Resultatregnskapet og balansen som er presentert foran, viser enkelte beregnede tallstørrelser. Dette er gjort for å vise et regnskap for SPK Forsikring som er sammenlignbart med regnskapene for andre pensjonsordninger. Resultatregnskapet og balansen er således ikke Statens Pensjonskasses formelt avlagte regnskap.

Note 2 Regnskapsprinsipper

PENSJONSPREMIER

Pensjonspremier faktureres og inntektsføres to måneder etter skuddsvis.

RENTER UTLÅN

Renter inntektsføres etter hvert som de faktureres.

UTLÅN

Boliglån er bokført til pålydende verdi pr. 31.12.2002 fratrukket avsetning for påregnelig tap. Påregnelig tap er basert på saker til inkasso og vurderes ut fra sikkerheten knyttet til restkravet og hvorvidt det skjer innbetalinger på lånet.

OMARBEIDET INNGÅENDE BALANSE

I de forsikringsmessige avsetningene for 2002 er det tatt inn forpliktelser knyttet til flere pensjonsordninger enn i 2001. Inngående balanse for 2002 for det fiktive fondet og de forsikringsmessige avsetningene er omarbeidet for å gi korrekte sammenligningstall.

Note 3 Premieinntekter

Premieinntektene utgjør 6 120 745 836 kroner i 2002. Innbetalte premier utgjør 5 254 484 978 kroner. Forskjellen mellom premieinntekter og premieinnbetalinger består av endringen i premier som er fakturert, men ikke betalt. Premieinntektene utgjorde 4 949 584 878 kroner i 2001. Økningen i premieinntektene i 2002 skyldes i hovedsak lønnsvekst og at nye virksomheter har blitt premiebetalende i 2002.

Note 4 Estimerte premieinntekter

Det er kun ca. 55 prosent av medlemmene i Statens Pensjonskasse det betales premie for. Det er beregnet en estimert premie med utgangspunkt i antatt årslønn for den delen av medlemsmassen som

det i dag ikke betales premie for. Estimert premieinntekt er inntektsført i regnskapet med 5 287 076 163 kroner. Tilsvarende beløp i 2001 var 3 695 815 044 kroner. Økningen skyldes i hovedsak lønnsvekst og at de benyttede premiesatsene er økt i 2002.

Note 5 Ekstraordinær premieinntekt

Driftsinntekter og inntekter fra finansielle eiendeler er ikke store nok til å dekke utbetaling av pensjonsytelser, driftskostnader, endring i forsikringsmessige avsetninger og økningen i kravet til kapitaldekning. For å dekke opp underdekningen, er det i regnskapet inntektsført en ekstraordinær premieinntekt på 7 908 272 082 kroner. I 2001 ble det tilsvarende inntektsført ekstraordinær premieinntekt med 1 298 018 137 kroner. Den sterke økningen i 2002 skyldes økningen i forsikringsmessige avsetninger. Økningen i forsikringsmessige avsetninger i 2002 har igjen sammenheng med at avsetningene ble underestimert i 2001. Økningen i den ekstraordinære premieinntekten skyldes også at både lønnsveksten og G-reguleringen i 2002 var høyere enn forutsatt.

Den ekstraordinære premien er ikke fakturert. Deler av den vil dekkes av en statsgaranti, mens resten må dekkes av fremtidige ordinære premieinntekter. Med en slik ekstraordinær premieinntekt vil ordningen ha en ansvarlig kapital tilsvarende kapitaldekningskravet på 642 961 264 kroner.

Note 6 Fordring statskassen/ fiktivt fond - avkastning av fiktivt fond

SPK Forsikring har ingen reelle finansielle anleggsmidler utover det som er utlån til medlemmer. Siden ordningen ikke er fondert, er det beregnet et fiktivt fond. Åpningsbalansen på fondet ble gitt ved at fondet balanserte de forsikringsmessige avsetninger og øvrige balanseposter i åpningsbalansen pr. 01.01.2001. Det fiktive fondet er en fordring på statskassen siden de forsikringsmessige avsetningene er en forpliktelse som påhviler staten. Det fiktive fondet holdes som en anleggsportefølje. SPK Forsikring får i dag ingen faktisk avkastning på denne fordringen/fiktive fondet. I resultatregnskapet er det presentert en beregnet avkastning på fondet basert på 10-årig statsobligasjonsrente. Beregnet avkastning på 13 132 038 853 kroner er inntektsført i regnskapet. Tilsvarende ble det i 2001 inntektsført 13 061 178 911 kroner.

Note 7 Pensjoner

Av utgiftsførte pensjoner utgjør 23 898 278 kroner avskrivninger i forbindelse med for mye utbetalte pensjoner. Dette utgjør 2,2 promille av totalt utbetalte pensjoner. Tilsvarende var det i regnskapet for 2001 utgiftsført 34 039 656 kroner i avskrivninger.

Note 8 Forsikringsmessige avsetninger

Pensjonsfondet er lik påløpte pensjonsforpliktelser beregnet iht. en gjennomsnittlig realrente på 2,9 prosent. AFP-uttaket er forutsatt å være 50 prosent.

Pensjonsfondet er pr. 31.12.2002 fordelt på medlemsgruppene på følgende måte (alle tall i millioner norske kroner):

	31.12.2002	01.01.2002
Lov om Statens Pensjonskasse og AFP for offentlige tjenestemenn m. fl:		
Aktive medlemmer	109 000	96 800
Oppsatte medlemmer	24 800	23 500
Pensjonister	108 900	101 200
Totalt	242 700	221 500

Andre pensjonsordninger*:

Totalt	556	512
Totalt alle ordninger	243 256	222 012

*Andre pensjonsordninger er Pensjoner av statskassen, Pensjonsordningen for statsråder, Pensjonsordningen for Operaen og Pensjons-

ordningen for ledsagere i utenriktjenesten. Den fonderte Pensjonsordningen for apoteketaten er ikke inkludert i disse beregningene.

Inkludert i forpliktelsen for aktive medlemmer er forpliktelse for AFP på ca. 26 000 millioner kroner.

Forpliktelser for pensjonister er beregnet på faktisk bestand. For aktive og oppsatte medlemmer fremkommer forpliktelsene ved analyser og beregninger på representative utvalg av bestanden. For aktive og oppsatte medlemmer er beregningene beheftet med en usikkerhet på inntil 3-4 prosent.

Økningen i pensjonsfondet fra 01.01.2002 til 31.12.2002 er meget høy. Dette skyldes i hovedsak tre forhold. For aktive medlemmer ble pensjonsfondet pr. 01.01.2002 beregnet ca. 2 milliarder kroner for lavt. G-reguleringen på 5,5 prosent i 2002 var høyere enn forventet. Lønnsveksten i 2002 var betydelig høyere enn forventet.

Administrasjonsfondet er beregnet som 4 prosent av pensjonsfondet.

Sikkerhetsfondet er pr. 31.12.2002 beregnet iht. Kredittilsynets minstekrav. Pr. 31.12.2001 utgjorde avsetningen til sikkerhetsfond 250 prosent av minstekravet.

Note 9 Andre driftskostnader

Det er i 2002 utgiftsført 247 063 125 kroner for kjøp av tjenester i forbindelse med administrasjon fra SPK Forvaltningsbedrift, herunder kostnader til regnskapsføring og aktuærtjenester. Diverse driftskostnader er utgiftsført med 313 545 kroner. At administrasjonskostnadene i 2001 var høyere enn i 2002, skyldes en utgiftsføring av forskuddsbetalte kostnader i regnskapet for 2001.

Note 10 Ansvarlig kapital/kapitaldekningskrav

Statens Pensjonskasse er i dag ikke underlagt Kredittilsynets kapitaldekningskrav. Det er likevel foretatt en beregning av kapitaldekningskravet med utgangspunkt i regnskapet pr. 31.12.2002. Det er forutsatt at det fiktive fondet vektet lik statsobligasjoner.

	Balanse	Risiko-vekt	Risikovektet balanse	Risikoveiet beregningsgrunnlag, 8 %
Fiktivt fond	237 864 570 090	0,0	0	0
Boliglån	14 290 785 806	0,5	7 145 392 903	571 631 432
Kundefordringer	1 762 437 086	0,5	881 218 543	70 497 483
Andre kortsiktige fordringer	11 387 713	0,5	5 693 857	455 509
Bankinnskudd	23 552 500	0,2	4 710 500	376 840
Totalt	253 952 733 195		8 037 015 803	642 961 264

Sum Statens Pensjonskasses fond og Annen egenkapital i balansen tilsvare det beregnede kapitaldekningskravet pr. 31.12.2002.

Note 11 Ansatte

Det er ingen ansatte i SPK Forsikring. Virksomheten administreres av SPK Forvaltningsbedrift.

Note 12 Boliglån

SPK Forsikring yter lån til sine medlemmer. Boliglån er bokført til pålydende verdi pr. 31.12.2002 med fradrag for påregnelige tap på utlån. Det ble ikke foretatt avsetning for påregnelig tap i 2001.

Utlån til pålydende verdi	14 297 086 299
Avsetning for påregnelig tap	- 6 300 493
Bokført verdi utlån	14 290 785 806

Rentesatsen var pr. 31.12.2002 6,5 prosent.

Tap mv. på utlån	2002	2001
Avskrevet hovedstol	663 962	360 997
Avskrevet renter og omkostninger	116 136	52 835
Innbetalt tidligere avskrevet	-216 849	-106 599
Endring avsetning for påregnelig tap	6 300 493	0
Sum	6 863 742	307 233

Note 13 Kundefordringer

Kundefordringer er bokført med 1 762 437 086 kroner og består av:

Kundefordringer:	1 752 600 810
Kundefordringer lån:	9 836 276
Sum kundefordringer	1 762 437 086

Kundefordringer er bokført til pålydende verdi pr. 31.12.2002.

Note 14 Utbetalt ventelønn/vartpenger

SPK Forsikring administrerer vartpengeordningen i staten. Vartpenger er hjemlet i lov om Statens Pensjonskasse. Administrasjonen av Ventelønnsordningen i staten ble overført til Aetat fra 01.01.2002, men SPK Forsikring foresto utbetaling av ventelønn for Aetat frem til 01.06.2002. Utbetalt ventelønn og vartpenger er ført som driftskostnader i regnskapet.

Kontantstrømoppstilling 1.1 – 31.12 2002

<i>Tall i hele kroner</i>	2002	2001
Kontantstrøm fra drift		
Premieinntekter	18 447 880 835	9 662 650 255
Bankrenter	768	4 851
Renteinntekter utlån	781 828 878	501 740 178
Andre inntekter finansielle eiendeler	23 952 017	24 358 884
Sum	19 253 662 498	10 188 754 168
Betalte pensjoner	-10 957 155 947	-10 083 145 634
Betalt ventelønn/vartpenger	-142 746 903	-239 662 524
Betalte forsinkelsesrenter	-29 152 584	-14 402 736
Administrasjonsutgifter	-259 191 842	-231 938 864
Sum	-11 388 247 276	-10 569 149 758
Sum kontantstrøm fra drift	7 865 415 222	-380 395 590
Kontantstrøm fra investeringer		
Netto avkastning fiktivt fond	13 132 038 853	13 061 178 910
Netto endring i utlån	-3 663 172 639	-4 589 848 475
Netto tap lån	-6 863 742	-307 233
Netto endring i fiktivt fond	-17 313 379 938	-8 094 685 881
Sum kontantstrøm fra investeringer	-7 851 377 466	376 337 321
Netto kontantstrøm i perioden	14 037 756	-4 058 269
Likviditetsbeholdning 1.1	9 514 744	13 573 013
Likviditetsbeholdning 31.12	23 552 500	9 514 744
Netto endring likvidbeholdning	14 037 756	-4 058 269

Pensjon

Alderspensjon

Antallet alderspensjonister har de siste årene vist en jevn økning. Dette har sammenheng med den ekspansjonen som skjedde i statssektoren og skoleverket, særlig på 60-tallet. Selv om antall medlemmer i stilling har stagnert de siste årene vil antall pensjonister fortsette å stige i årene framover. Røft sett har det vært en fordobling mellom 1980 og 2000, og det forventes en ytterligere fordobling mellom 2000 og 2020. Deretter vil økningen flate noe ut med en topp rundt 2040 (se egen tabell). Disse prognosene forutsetter en medlemsbestand som er tilnærmet konstant i perioden.

Avtalefestet pensjon (AFP)

AFP-ordningen ble utvidet fra 64 år til 62 år i 1997/1998. Dette medførte en kraftig økning i antall AFP-pensjonister. Forut for innstramningen i regelverket for avtalefestede pensjoner som ble innført 1. august 2000 var det også en ekstraordinær økning i antallet, men etter dette har det vært en viss nedgang i antall nye tilfeller. Antall løpende AFP-pensjoner fortsetter imidlertid å øke noe. Antallet vil sannsynligvis fortsette å øke noe de nærmeste årene fordi større alderskull nærmer seg pensjonsalder. Det er en tendens til mindre uttak av delvis AFP etter at regelverket for dette ble innskjerpet fra 1. august 2000.

Spesiell førtidspensjon

Spesiell førtidspensjon er en type pensjonering som brukes i en tidsbegrenset periode av noen virksomheter som er i en ekstraordinær nedbemanningssituasjon. Disse ordningene fastsettes ved Stortingsvedtak, og gir anledning for de ansatte til å gå av fra 60 år. Antall pensjonister med denne pensjonsarten har gått ned de siste årene, også i 2002. Det var i 2001 en del nye spesielle førtidspensjoner på grunn av de store omstillingene i Forsvaret, mens det i 2002 var få nye pensjoner. Forsvaret har nå over halvparten av alle spesielle førtidspensjoner, mens det tidligere var flest fra de store fristilte forretningsvirksomhetene.

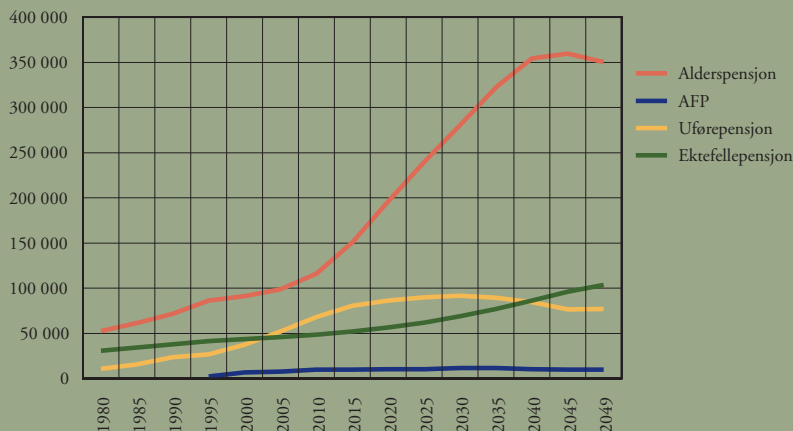
Uførepensjon

Det har vært en viss nedgang i antall nye uførepensjoner i 2002, men det totale antallet uføre øker fremdeles kraftig, også relativt sett. Det er nå innført en rekke tiltak som skal redusere tilgangen på nye uførepensjoner samt få til en reaktivering av allerede løpende uførepensjoner. Det er imidlertid usikkert i hvor stor grad dette vil redusere tilgangen i Statens Pensjonskasse. Over tid er det antall uførepensjoner som har økt relativt sett, mens det særlig er antall etterlattepensjoner som er redusert.

Prognose: Antatt utvikling i antall pensjonister i Statens Pensjonskasse

Eldreølgen vil ramme tungt:

- Vi vil gå fra 200 000 til 330 000 pensjonister de neste 15 årene.
- Effekten for Statens Pensjonskasse vil bli «dobbel» på grunn av demografisk utvikling og utbyggingen i offentlig sektor.
- Økningen de neste 15 årene vil bli dobbelt så stor som økningen de foregående årene.

Etterlattepensjon (ektefellepensjon og barnpensjon)

I 2002 observerte vi en liten økning i antall ektefellepensjoner. Den langsiktige trenden er at antall ektefellepensjoner øker noe, men mye mindre enn andre pensjoner. Dette har delvis sammenheng med at andelen kvinner har økt i offentlig sektor (kvinner lever i gjennomsnitt lenger enn menn).

Antall barnpensjoner hadde i 2002 en svak oppgang i absolutt antall, men det er fremdeles færre barnpensjoner enn i 1990, og 1000 færre enn i 1980.

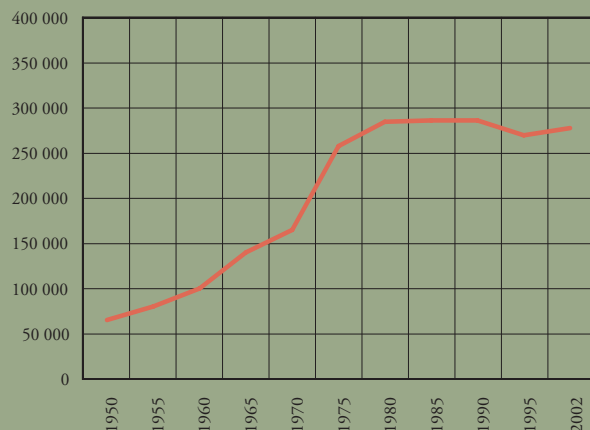
Det ble fra 1. januar 2001 innført nye nettopensjoner for etterlatte (ektefelle og

barn) som på sikt vil erstatte brutto-ordningen. De lange overgangsreglene (særlig for ektefeller) gjør at denne innfasingen skjer over flere tiår.

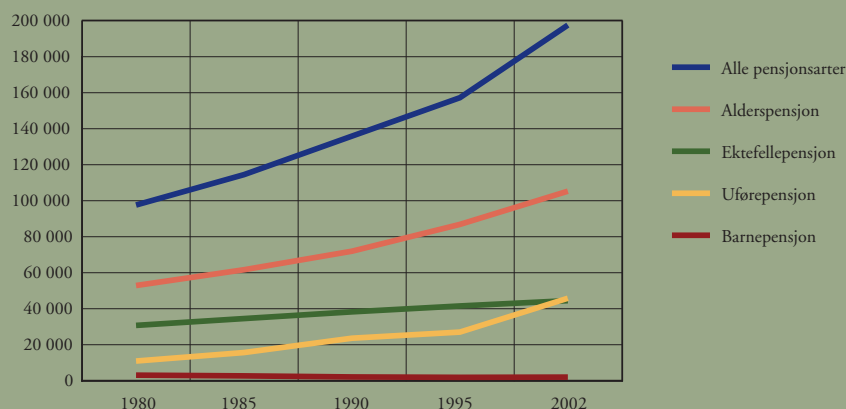
Pensjonsnivået i 2002

Bruttonivået på pensjonene blir regulert med Folketrygdens grunnbeløp (G). I 2002 økte grunnbeløpet med 5,5 prosent. Det har de siste årene vært en tendens til en høyere regulering av G etter kritikk om at denne ble underregulert i forhold til lønnsveksten i samfunnet. Nettonivået på pensjonen vil også for de fleste bli regulert omtrent som G. Pensjonister med svært lav bruttopensjon, kan imidlertid risikere å få samordnet bort hele pensjonen.

Historisk utvikling i antall medlemmer i stilling

Historisk utvikling antall pensjonister

Forsikring

Yrkesskadeforsikring

Statens Pensjonskasse behandler saker om yrkesskadeerstatning etter lov om yrkesskadeforsikring og etter tariffavtale.

Alle som utfører arbeid i arbeidsgivers tjeneste er omfattet av lov om yrkesskadeforsikring. Denne loven sikrer arbeidstakere erstatning for skader eller sykdom som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom. Dersom en arbeidstaker dør som følge av yrkesskaden/-sykdommen, har de etterlatte rett til erstatning. Det er et ufravikelig vilkår at det er årsakssammenheng mellom skaden/sykdommen og uførheten eller dødsfallet.

Hovedtariffavtalen i staten har også bestemmelser om ytelse ved yrkesskade. Arbeidstakere som er omfattet av hovedtariffavtalen i staten er i tillegg til loven dekket av denne avtalens bestemmelser om ytelser ved yrkesskade.

Forsikringspremien beregnes særskilt for hver virksomhet og avhenger av hvilke yrkesgrupper som er tilsatt i virksomheten og hvor høy risikoen for skade antas å være for disse gruppene.

I 2002 mottok vi 767 nye skademeldinger om yrkesskade eller -sykdom. Av den totale saksporteføljen ble 153 saker avsluttet med erstatningsutbetaling til skadelidte. Samlet erstatningsutbetaling for yrkesskade/-sykdom var i 2002 ca. 58 millioner kroner.

Ved utgangen av 2002 var 440 saker fortsatt til behandling. I en rekke av sakene er skadeomfang fortsatt uavklart, for eksempel fordi prognosen for uførhet er svært usikker. Selv om sakene ikke er avsluttet er deler av erstatningsbeløpet i mange av dem utbetalt.

Gruppelivsforsikring

Når en statsansatt som er omfattet av hovedtariffavtalen i staten dør, har de etterlatte krav på et engangsbeløp, uavhengig av dødsårsak og hvorvidt dødsfallet skjer på arbeid eller i fritiden. Dette engangsbeløpet kommer i tillegg til eventuell etterlattepensjon.

Også virksomheter som er medlem i Statens Pensjonskasse, men ikke kommer inn under hovedtariffavtalen i staten, kan inngå særskilt avtale om gruppelivsforsikring for sine ansatte.

Størrelsen på forsikringsbeløpet avhenger av avdødes alder og nedtrappes som hovedregel fra maksimum 10 G dersom avdøde var 50 år eller yngre til minimum 5 G dersom avdøde var 60 år eller eldre.

Gruppelivspremien dekkes av arbeidsgiver, mens den enkelte arbeidstaker skattes av fordelene av å være gratis forsikret.

I 2002 utbetalte Statens Pensjonskasse forsikringsbeløp etter 225 personer med til sammen 71 millioner kroner.

Dersom en person som omfattes av gruppelivsforsikringen ikke etterlater seg ektefelle, samboer eller barn under 25 år, utbetales 2 G til dødsboet.

Tabellen viser utviklingen i antall gruppelivsutbetalinger fra 1990 og frem til og med 2002

Utvikling i antall gruppelivsutbetalinger

År	Antall personer	Samlet utbetaling (mill. kroner)
1990	410	48,5
1991	401	48,0
1992	367	60,5
1993	353	69,3
1994	365	76,8
1995	363	72,1
1996	264*	59,2*
1997	312	73,0
1998	281	73,5
1999	276	77,7
2000	293	80,6
2001	243	75,3
2002	225	70,9

* De lave tallene for 1996 skyldes at noen virksomheter med relativt mange ansatte, valgte å melde seg ut av ordningen dette året.

Lån

Låneordningen i Statens Pensjonskasse er et tilbud til alle medlemmer og pensjonister i Statens Pensjonskasse. Låneformålene er kjøp og ombygging/utvidelse av bolig, samt refinansiering av boliglån.

Renten på lån i Statens Pensjonskasse følger normalrenten for rimelige lån i arbeidsforhold med et tillegg på 0,5 prosentpoeng. Renten var 6,5 prosent i hele 2002.

I forbindelse med tariffoppjøret i mai 2002 ble det vedtatt å øke lånerammen til 750 000 kroner. Dette medførte at Statens Pensjonskasse i 2002 mottok 15 600 lånesøknader, hvorav 8 638 ble mottatt andre halvår. I forslag til statsbudsjett i oktober 2002 ble normalrenten for rimelige lån i arbeidsforhold foreslått hevet med ½ prosentpoeng. Dette, kombinert med synkende markedsrente, medførte at

saksinngangen siste tertial ble noe mindre enn forventet.

På grunn av stor søknadsinngang gjennom deler av året var saksbehandlingstiden for refinansiering i annet halvår en periode opp mot 4 måneder. Ved årets utgang var saksbehandlingstiden for dette låneformålet 3 måneder.

Saksbehandlingstiden for søknad om lån til kjøp av ny bolig har gjennom hele 2002 vært 1 måned fra søknadsmottak.

Totalt utbetalte Statens Pensjonskasse 10 581 lån i 2002. Samlet utlånt beløp var 14,3 milliarder ved utgangen av 2002. Det er en økning på 35 prosent i forhold til 2001. Antall lån økte med 12 prosent fra 34 069 til 38 181. Gjennomsnittlig restgjeld økte fra 311 824 kroner til 374 360

kroner, det vil si en økning på 20 prosent. Økningen i utlånt beløp og gjennomsnittlig restgjeld skyldes begge i stor grad økning i lånerammen, mens økning i restgjeld også i noen grad må tilskrives innfrielse av mange gamle lån med lav restgjeld.

På grunn av stor saksinngang og en låneportefølje i betydelig vekst, har låneseksjonen utvidet sin bemanning og hadde ved årets utløp i alt 36 ansatte hvorav 2 var i vikariat.

I 2002 avskrev Statens Pensjonskasse 766 427 kroner i misligholdte lån, hvilket utgjør 0,05 promille av samlet utlånt beløp.

Renteinntektene fra låneordningen ble i 2002 innteksført med 784 millioner kroner i statskassens regnskap.

Bevegelse i utlånsmassen 2002

	Antall	Beløp i tusen kroner	Gjennomsnittlig restgjeld
Beholdning pr 31.12.01	34 069	10 623 948	311 840
Beholdning pr 31.12.02	38 181	14 293 458	374 360

BESTANDSSTATISTIKK

TABELL A

Utbetalte pensjoner 2002

Beløp i millioner kroner

Pensjonsart		Brutto utbetalt	Samordnings-		Netto Utbetalt		
			%	fradrag			%
Alderspensjon	Menn	9 528,9	38,8 %	5 386,6	40,7 %	4 142,3	36,7 %
	Kvinner	4 289,8	17,6 %	2 588,6	19,6 %	1 701,2	15,1 %
	Totalt	13 818,7	56,4 %	7 975,2	60,3 %	5 843,5	51,8 %
Avtalefestet pensjon	Menn	777,4	3,2 %	5,7	0,1 %	771,7	6,8 %
	Kvinner	470,7	1,9 %	5,8	0,1 %	464,9	4,1 %
	Totalt	1 248,1	5,1 %	11,5	0,2 %	1 236,6	10,9 %
Spesiell førtidspensjon	Menn	189,8	0,8 %	2,1	0,0 %	187,7	1,7 %
	Kvinner	94,7	0,4 %	3,1	0,0 %	91,6	0,8 %
	Totalt	284,5	1,2 %	5,2	0,0 %	279,3	2,5 %
Uførepensjon	Menn	2 124,2	8,7 %	1 367,8	10,3 %	756,4	6,7 %
	Kvinner	2 953,0	12,0 %	1 730,2	13,1 %	1 222,8	10,8 %
	Totalt	5 077,2	20,7 %	3 098,0	23,4 %	1 979,2	17,5 %
Ektefellepensjon	Menn	148,3	0,6 %	94,2	0,7 %	54,1	0,5 %
	Kvinner	3 859,3	15,7 %	2 040,4	15,4 %	1 818,9	16,1 %
	Totalt	4 007,6	16,3 %	2 134,6	16,1 %	1 873,0	16,6 %
Barnepensjon	Menn	39,5	0,1 %	0,1	0,0 %	39,4	0,3 %
	Kvinner	40,5	0,2 %	0,2	0,0 %	40,3	0,4 %
	Totalt	80,0	0,3 %	0,3	0,0 %	79,7	0,7 %
Sum	Menn	12 808,1	52,2 %	6 856,5	51,8 %	5 951,6	52,7 %
	Kvinner	11 708,0	47,8 %	6 368,3	48,2 %	5 339,7	47,3 %
	Totalt	24 516,1	100,0 %	13 224,8	100,0 %	11 291,3	100,0 %

TABELL B

Antall pensjoner

Pr. 31.12.2002

Pensjonsart	Menn		2002		Kvinner		2002		Totalt		2002	
	2001	%	2002	%	2001	%	2002	%	2001	%	2002	%
	Antall		Antall		Antall		Antall		Antall		Antall	
Ordinær alderspensjon	53 678	68,3 %	54 317	67,7 %	39 290	35,0 %	40 979	35,3 %	92 968	48,8 %	95 296	48,5 %
Avtalefestet pensjon	4 358	5,5 %	4 419	5,5 %	3 470	3,1 %	3 613	3,1 %	7 828	4,1 %	8 032	4,1 %
Spesiell førtidspensjon	987	1,3 %	838	1,0 %	636	0,6 %	529	0,5 %	1 623	0,8 %	1 367	0,7 %
Uførepensjon	14 368	18,3 %	15 228	19,0 %	28 149	25,1 %	30 329	26,1 %	42 517	22,3 %	45 557	23,2 %
Ektefellepensjon *)	4 211	5,4 %	4 495	5,6 %	39 612	35,3 %	39 734	34,2 %	43 823	23,0 %	44 229	22,5 %
Barnepensjon *)	939	1,2 %	982	1,2 %	981	0,9 %	1 000	0,8 %	1 920	1,0 %	1 982	1,0 %
Alle pensjonsarter	78 541	100,0 %	80 279	100,0 %	112 138	100,0 %	116 184	100,0 %	190 679	100,0 %	196 463	100,0 %

*) Den etterlattes kjønn

TABELL C

Gjennomsnittlige årlige pensjoner 2002

Pensjonsart	Gjennomsnittlig brutto årlig pensjon			Gjennomsnittlig netto årlig pensjon		
	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt
Alderspensjon	181 204	109 606	150 416	76 941	42 353	62 068
Avtalefestet pensjon	185 368	135 181	162 793	183 450	132 785	160 660
Spesiell førtidspensjon	217 020	172 086	199 631	212 313	164 997	194 003
Uførepensjon	146 685	103 275	117 785	50 489	41 401	44 439
Ektefellepensjon	34 544	100 013	93 359	13 299	47 183	43 740
Barnepensjon	41 631	42 726	42 184	38 934	40 846	39 899

Beregnet på aktuell bestand desember 2002.

TABELL D

Bestandsbevegelse

		Alders- og tidligpensjon	Uførepensjon	Ektefellepensjon	Barnepensjon
	Bestand 31.12.2001	102 419	42 517	43 823	1 920
Tilgang	Samlet tilgang	6 997	6 210	2 957	364
Avgang	Samlet avgang	4 721	3 170	2 551	302
	Bestandsøkning i 2002	2 276	3 040	406	62
	Bestand 31.12.2002	104 695	45 557	44 229	1 982

TABELL E

Alderspensjon 2002 (fordelt på aldersgrenser)

Aldersgrenser	Menn	Kvinner	Totalt
52 år	94	0	94
55 år	4	40	44
60 år	7 996	247	8 243
63 år	336	1 538	1 874
65 år	12 138	9 728	21 866
66 år	9	3	12
67 år	111	159	270
68 år	7 725	2 867	10 592
70 år	31 161	30 539	61 700
Totalt	59 574	45 121	104 695

TABELL F

Uførepensjoner 2002 (fordelt på uføregrad)

	Menn	Kvinner	Totalt
25%	58	401	459
50%	1 904	5 570	7 474
75%	34	83	117
100%	12 157	19 784	31 941
Andre uføregrader	1 075	4 491	5 566
Totalt	15 228	30 329	45 557

TABELL G

Barnepensjoner 2002 (fordelt på type barnepensjon)

Barnepensjon	Etter menn	Etter kvinner	Totalt
Enkle (bruttopenasjoner)	715	300	1 015
Forhøyede (bruttopenasjoner)	366	142	508
Nettopensjoner	291	168	459
Totalt	1 372	610	1 982

TABELL H

Ektefellepensjon 2002 (fordelt på inntektsprøvde/ikke-inntektsprøvde)

	Menn	Kvinner	Totalt
Inntektsprøvde pensjoner	4 423	1 698	6 121
Ikke-inntektsprøvde pensjoner	0	37 944	37 944
Nettopensjoner	72	92	164
Totalt	4 495	39 734	44 229

PENSJONSORDNINGEN FOR STATSRÅDER

Ytelser

Alderspensjon for en statsråd som har tre års tjenestetid utgjør 42 prosent av den årlige bruttolønn til enhver tid. For hvert tjenesteår over tre, økes proSENTSatsen med fem. Toppsatsen er 57 prosent etter seks tjenesteår.

For uførepensjonister og etterlattepensjonister gjelder samme regler som i Statens Pensjonskasse. Ytelsene er samordningspliktige. Statsrådspensjonen blir derfor redusert når det samtidig blir utbetalt annen offentlig tjenestepensjon eller pensjon fra folketrygden.

Finansiering

Statsråder skal betale pensjonsinnskudd med to prosent av bruttogodtgjørelsen. Eventuelt innskudd som for samme tidsrom betales etter lov om Statens Pensjonskasse går til fradrag. Pensjonsutgiftene dekkes for øvrig over statsbudsjettet.

Pensjonsordningen for statsråder

<i>Pr. 31.12.2002</i>		Antall	Brutto	Samordningsfradreg	Netto
Alders - og uførepensjon	Menn	49	15 527 424	9 719 340	5 808 084
	Kvinner	11	3 944 400	2 096 592	1 847 808
	Totalt	60	19 471 824	11 815 932	7 655 892
Etterlatte-pensjon	Etter menn	27	5 324 928	3 508 080	1 816 848
	Etter kvinner	1	127 680	2 904	124 776
	Totalt	28	5 452 608	3 510 984	1 941 624
Sum	Menn og deres etterlatte	76	20 852 352	13 227 420	7 624 932
	Kvinner og deres etterlatte	13	4 072 080	2 099 496	1 972 584
	Totalt	89	24 924 432	15 326 916	9 597 516

Postboks 5364 Majorstuen
0304 Oslo
Tlf.: 22 24 15 00
Faks: 22 24 15 01
www.spk.no